

A kiskondás

Színpadra alkalmazta:
Steinwender József

Szereplők:

Kiskondás
Szegényasszony (a Kiskondás anyja)
Két fehér galamb
Sánta róka
Kis hal
Király
Királykisasszony
Kisbíró
Szolgák

1. jelenet, 1. kép

Szegényasszony, Kiskondás

SZEGÉNYASSZONY (Balról be.) Kisfiam! ... Hallod-e? ... Kisfiam! ... Merre vagy már? Hozod-e azt a tejed?

KISKONDÁS (Csak a hangja hallatszik) Igen, Idesanyám! Merre van? ... Hallja-e? ... Hallja-e? ...

SZEGÉNYASSZONY Hallom, hallom! ... Itt vagyok! Hozod már a tejet!

KISKONDÁS Hoznám én, idesanyám! (megjelenik) Hoznám, de halgassa csak mint mondok én!

SZEGÉNYASSZONY No, ugyan mit?

KISKONDÁS Hát azt, hogy nagy baj van evvel a mi tehenünkkel. Nem csak hogy tejet nem ad, de amint lekucorodtam, hogy megfejjem, hát bizony, hogy felrúgott! No de úgy ám, hogy még a fejőszék lába is eltört. (Mutatja.) Magam meg vagy tíz, mit tíz!, húsz métert is repültem. Sajog is most mindennem! Én aztán vissza nem mentem. Nem ad az ma tejet! Nem akar!

SZEGÉNYASSZONY Ugyan ne bolondozz velem! Hogyne adna! Hiszen alig tudott menni, amikor megjött. Úgy duzzadt a tőgye!

KISKONDÁS Ennek bíz nem! ... Sőt! Inkább nagyon is fürge volt! Fel is rúgott! Amint mondtam idesanyámnak!

SZEGÉNYASSZONY Aztán melyik tehenet akartad te megfejni, fiam?

KISKONDÁS Melyiket? Melyiket? Azt a sötétet, amelyik ...

SZEGÉNYASSZONY Bolond vagy te fiam! Az hogyne rúgott volna föl? Hiszen az a bika! Na menj a dolgodra! Te semmire kellő! Még jó, hogy ennyivel megúszad, s nem támadt kedve öklelni is! Na menj már! Ne is lássalak! Holnaptól a disznók közt a helyed! Te leszel a kondásom!

Sötét

2. jelenet

Szegényasszony, Kiskondás

SZEGÉNYASSZONY (Reggel van, már süt a nap. Csak a hangja hallatszik.) Fiam! Ébredj! ... Már igencsak fent jár a nap, s te még mindig itt vagy! ... No lódulj! Vigyed a disznókat! Hallod-e!? ... Vigyed a disznókat! ... Ne haragíts már, mert ...

KISKONDÁS (Nagy álmosan megjelenik. Még a nadrágját húzza amikor megjelenik. Így botladozva meg át a színen, majd a disznók hangja hallatszik, ami egyre halkabb lesz. Kis idő múlva megjelenik, s jobb elől leheveredik. A fény erősebb lesz, jelezvén, hogy egy-két óra eltelt.)

3. jelenet
Kisbíró, Kiskondás

KISBÍRÓ (Csak a dobolást hallani, majd az alábbi szöveg egyes részei hallhatók a távolból. Kisvártatva bal hátul megjelenik a Kisbíró, s most már érthetően halljuk a szöveget.) Köz hírré tétetik! A mi legbölcsebb királyunk egyetlen leánya annak adja a kezét, aki úgy el tud bújni, hogy az meg nem találja! Csak az vállalja a próbát, akinek kedves az élete, mert ha a királykisasszony megleli az elbujdokolt legényt, annak feje karó végibe fog díszelegni, s nem a nyakán!

KISKONDÁS No hiszen! Ne üvöltözz te kisbíró! Nem látod, hogy alszok!? Menj a dolgodra! Máshol parádézz, ne zörgess itt, ahol békés emberek pihennek!

KISBÍRÓ No hiszen! Te semmirekellő! Te aztán mást se csinálsz! Méghogy én felverrek!? Téged azt nem lehet! Nem felverni, mert mindig csak henyélsz!

KISKONDÁS Na jól van, jól! Tedd te is a te dolgod, én is teszem a magamét! (Visszaheveredik.)

KISBÍRÓ (Egy lépést tesz a Kiskondás felé, de meggondolja magát, nagyot ver a dobjára ...) A király szavát hallották! (El.)

4. jelenet
Szegényasszony, Kiskondás

KISKONDÁS No, Kiskondás! ... (Felül.) No, Kiskondás!, most mutasd meg, ki szült! Sokat nyerhetsz egy kis ügyességgel! ... Idesanyám! Idesanyám! (Balra el.)

(Kis idő múlva megjelenik a Kiskondás, majd utána édesanyja.)

SZEGÉNYASSZONY Vigyázz magadra! Vigyázz, fiam!

KISKONDÁS Isten áldja, idesanyám! Isten áldja! Megjövök majd, ha végeztem, meglátja! (Tarisznyával az oldalán jobb hátul el.)

5. jelenet, 2. kép
Kiskondás

Bábjáték. A Kiskondás megy árkon-bokron, hegyen-völgyön, falvakon, városokon át. Eközben a jobb elől ül eszi a hamuban sült pogácsát, néha felnéz a bábjátékra,

csóválja a fejét. A bábjáték közben maga is felkerekedik, megy együtt önmagával, átjut bal előre, ahol újra leül enni kezdene, de már nincs mit. A háttér (bábjáték tere) sötét lesz, a Kiskondás kerül fénybe.

6. jelenet, 3. kép

Kiskondás, két fehér galamb

KISKONDÁS

Mit csináljak már? Éhen vessek? Ha ezt tudom, el se indultam volna. ... Ámde vissza se mehetek! Világ csúfjára! Még otthon azt mondanák: még a szavában sem lehet bízni. ... Hiszen ha van király, akkor az is lakik valahol. Márpedig akkor meg is kell leljem! Ha nem ma, akkor holnap. (Tovább indul. Hátul, középen a paraván előtt egy kútra lel, aminek kávján két galamb ül, a mélybe néznek. – A galambok marionett bábok.)

KISKONDÁS

(A kúthoz érkezve.) No, két fehér galamb! Titeket megeszlek, mert majd meghalok éhen!

Az egyik galamb

Ne egyél meg, kiskondás! Inkább húzzál nekünk egy veder vizet, szomjasak vagyunk. Jótét helyébe jót várj!

KISKONDÁS

(Nézi a galambokat, vakarja a fejét, tétovázik, majd kötélnek áll, vizet húz, isznak a galambok, majd maga is.) Igyatok! Nekem már úgymint mindegy! Veletek meg aligha lakhattam volna jól. No, röpjöjtek kedvetekre!

7. jelenet, 4. kép

Kiskondás, Róka

(A galambok el. A Kiskondás is útnak indul. Bal elöl egy szintén marionett báb róka lapul meg. Amikor a Kiskondás közelít, megpróbál eliszkolni, de nem tud, húzza a lábát. Így csak középig jut. Ott utoléri a Kiskondás.) No, sánta róka! Akármilyen legyek, ha téged meg nem eszlek! Úgymint sok kárt okoztak a rokonaid otthon!

RÓKA

No, no! Nem idevalósi vagy te! Nem okoztam neked kárt, az már biztos. De még a rokonaim sem lehettek! S ilyen forma embert, mint te vagy azok sem ismernek! De ide figyelj Kiskondás! Lásd, éppen gyerekeim vannak, s azoknak viszek ebédet! S ez bizony nem baromfi! (Mutatja a zsákmányát.) Látom, hogy nagyon éhes vagy, de ha nem bántasz, s életben hagysz engem, meg a fiaimat, jót teszel, s tudod: Jótét helyébe jót várj! Segíthetek én még rajtad! (A róka reménykedve nézi a Kiskondást.)

KISKONDÁS

(Egy kis tétovázás után.) No nem bánom! Menj isten hírével! Etesd meg a fiaid!

8. jelenet, 5. kép

Kiskondás, hal

A róka el. A Kiskondás tovább ballag. Jobb előre érve valamit meglát a nézők szintjén. Erősen, vágyakozva nézi. Egy marionet báb hal vergődik – nyilván parton van. A Kiskondásnak több sem kell, ugrik a hal közelébe, hogy elkapja. Amint megfogná, a ha csak éppen elkerüli a markát.)

KISKONDÁS

No te hal! Csak megfoglak! Már nagyon régen ettem, és már alig állok a lábamon. Te leszel, akit megeszek. Már úgylis a partra vetődtél!

HAL

Ne egyél meg, kiskondás! Még fiatal vagyok! Kicsi vagyok! A testvéreimmel játszottam és én tudok a legnagyobbat ugrani! De lám becsaptak és így jártam! Hidd el, ha nem eszel meg, még megszolgálhatom én még a te jószágodat! Jótét helyébe jót várj!

KISKONDÁS

(Hosszan nézi a halat, már-már utána lap, hogy megfogja, s megegye, de végül megenyhül, s visszalöki a vízbe.) Menj, játssz a testvéreiddel! Nekem már úgylis mindegy! Ha hamarosan meg nem lelem a királyt, meghalok. (Elindul.)

9. jelenet, 6. kép
Kiskondás, Király

Hátul a paraván háttere a király kastélyát mutatja. Bal hátról a Király jön elő. Vele szemben érkezik a Kiskondás. Adjon az isten minden jót Király uram! Mert ha nem tévedek, a királyhoz van szerencsém.

KISKONDÁS

KIRÁLY

Hát hol jársz erre, ahol a madár se jár, te kiskondás? Mi keresnivalód van itt?

KISKONDÁS

Hát, tulajdonképpen király uram hívott, merthogy kidoboltatta: aki úgy el tud bújni, hogy a lánya meg nem találja, az lesz a királykisasszony ő férje ura. Én bizony azt gondolom, elég jól el tudok bújni. Hát azt gondolom, kifogok a lányán.

KIRÁLY

No hiszen! Nagyon bátor vagy te legény! Nézd csak azokat az emberfejeket! Éppen kilencvenkilenc! Már csak a tiéd hiányzik, hogy kilegyen a száz! Mert bizony, ha ki nem állod a próbákat, s mindig megtalál a lányom, úgy te is meghalsz!

KISKONDÁS

Élek-e, vagy halok, azt majd meglátjuk! De most, mielőtt még erre sor kerül, igazán adhatna valamit enni Király uram, mert már hetek óta nem ettem. Legalább ne éhen küldjön a hóhér elé, ha arra mégis sor kerül.

KIRÁLY

Ezen ugyan ne múljon! Ehetsz, amennyi csak beléd fér, de holnap reggel ki kell álljad az első próbát!

10. jelenet, 7. kép
Kiskondás, Király

Mindketten bal hátul el. A szín elsötétül. Reggeli madárhangok hallatszanak. A paraván háttére most palotabelsőt mutat. Jobb hátulról a Kiskondás, kisvártatva bal hátulról a Király be.

KISKONDÁS
KIRÁLY (Álmosan, nyújtózkodva érkezik. ...)
No fiam, jó lesz, ha ezenmód elbújsz, a lányom hamarosan felkel, s itt megtalál.

KISKONDÁS
KIRÁLY (Nézelődik, les erre, les arra, tanácstala.)
(Egy kis ideig nézi a tétovázó Kiskondást, majd el.)

11. jelenet, 8. kép
Kiskondás, két fehér galamb

A két fehér galamb

Megjelenik a báb két fehér galamb.
Gyere Kiskondás! Mi elbújtatunk. Meglásd, nem talál meg a Királykisasszony! Gyere, gyere!
A galambok felreppennek, a Kiskondás el a paraván mögé. A paraván háttére égre vált, ahol lassan leereszkedik a Nap is. A galambok a Nap mögül lesnek ki.

12. jelenet, 9. kép
Királykisasszony

KIRÁLYKISASSZONY

(Könnyed léptekkel jön, érdeklődve nézelődik. Nem keres, csak figyel. Mivel a föld szintjén nem talál semmit, ami érdekelne, az ég felé fordul, majd ...) Gyere elé, kiskondás! Ott vagy a Nap háta megett!
A királykisasszony mint aki jól végezte dolgát, balra el, a Kiskondás szomorúan tűnik elő a Napkorong mögül.
Sötét.

13. jelenet, 10. kép
Kiskondás, sánta róka

SÁNTA RÓKA
KISKONDÁS
SÁNTA RÓKA

Lassan virrad. A Kiskondás éppen ébredszik. A Sánta Róka szólítgatja.
Kiskondás! ... Kiskondás! Hallod-e? Kelj fel, hé!
Mi van? Mi van? ... Na mit akarsz ebben a hajnali órában?
Én semmit, de segíthetek, mert hamarosan jön a Királykisasszony és ha itt talál, ...

KISKONDÁS
SÁNTA RÓKA

Igaz, igaz! ...
Gyere! Gyere velem én majd elbújtatlak.

A Kiskondás újra be a paraván mögé. Ott a háttér vált. Most a föld alatt vagyunk. A kép jobb oldalán látjuk a Kiskondást és a Sánta Rókat.

14. jelenet, 11. kép
Királykisasszony

KIRÁLYKISASSZONY

Jön a Királykisasszony. Ugyanúgy, mint korábban. Nem fordul a paraván felé, csak mondja:
Gyere elé, Kikondás, a föld hét mélységéből!

A Kiskondás már gondban tűnik el a paraván mögött.
Sötét.

15. jelenet, 12. kép

Újra hajnalodik. Most a Kiskondás riadtan ébred. Gondban nézelődik, fürkészi a környezetet, azt fontolgatván, hová is bújhat el. Majd felugrik, megy a korábbi „tópartra”.

16. jelenet, 13. kép
Kiskondás, kis hal

KISKONDÁS
KIS HAL

Kis hal! Kis hal! Merre vagy? ...
(Megjelenik, mit korábban, báb formájában.) Itt vagyok, Kiskondás! Miben segíthetek?

KISKONDÁS

Bújtass el!
A Kis hal és a Kiskondás a nézőtér szintjén jobb elől húzódik meg.

17. jelenet, 14. kép

KIRÁLYKISASSZONY

(Jön, mint eddig. Most sem néz abba az irányba, ahol a Kiskondás van.) Gyere elő Kiskondás! Gyere elő a tó mély szögletéből!

A Kiskondás csalódottan áll fel, s indul a színpad felé. Sötét.

18. jelenet, 15. kép

FEHÉR GALAMB

Újra virrad. A Kiskondás ébredszik. Felnéz, majd mint aki megriadt valamitől, úgy tesz, mint aki alszik.
Megjelenik az egyik Fehér galamb, mit eddig a paraván mögött, bábként.

KISKONDÁS

Gyere! Hallod-e Kiskondás!?! ... Na gyere! ... Gyere sebesen! Változzál át egy szép rózsává, én is azzá változom.
(Kelletlenül feltápászkodik, elindul a paraván mögé. Amint eltűnik, a galamb átváltozik rózsává, s mellette megjelenik egy másik rózsza is.)

19. jelenet, 16. kép

Kisvártatva jön a Királykisasszony.

KIRÁLYKISASSZONY (Mint eddig nézelődik. Meglátja a rózsákat, mindkettőt a mellére tűzi. ... Megpördül egyszer a sarkán. Tovább nézelődik, fürkészi a helyet. Újra perdül a sarkán, nézelődik, majd csalódottság látszik az arcán.

20. jelenet

Királykisasszony, Király, majd Kiskondás

KIRÁLYKISASSZONY Megjelenik a Király. Érdeklődve figyeli a lányát.
No, apám, nem látom a kiskondást. Úgy elbújt, hogy nem találok rá.

KIRÁLY Dehogynem! Perdülj még egyet a sarkadon, hátha meglá-
tod!

KIRÁLYKISASSZONY (Újra perdül a sarkán, háromszor is. Még csalódottabban
nézelődik. Most már keresgél. Mígnem benéz a paraván
mögé is. Ekkor felröppen a Fehér galamb, a paraván má-
sik oldalán megjelenik a Kiskondás. A Királykisasszony
mellén már nincs ott a két rózsza.)

KIRÁLY No édes lányom, most bizony megtréfáltak. Ez a legény
ugyancsak úgy elbújt, hogy nem lelted meg. Így én az
adott szavam megtartom.

KISKONDÁS Szívem szép szerelme! Én a tied, te az enyém! Ásó-
kapa–nagyharang válasszon el egymástól!

KIRÁLY A Kiskondás és a Királykisasszony megölelik egymást.
Na gyermekeim, induljunk! Már vár a pap és a násznép!
Mindhárman el. A háttérben nagy mulatozás hangjai lesz-
nek hallhatók, amelyek lassan elülnek. Sötét

VÉGE